

een moordende tocht van drie dagen waarna men toch weer onverrichterzake naar Toulouse moest terugkeren. Bij de derde poging, waarvoor men op de avond van 8 november van start ging, was verraad in het spel: vrijwel het gehele gezelschap dat over de Pyreneeën had willen trekken, werd in een stadje aan de voet van de bergen in een hotel ingerekend – de Jonge's 'pakje brood' werd, hoewel hij het, toen 'de SD' binnenviel, verstoppt had, gevonden. Geboeid werd hij naar de *Aussenstelle der Sicherheitspolizei und des SD* in Toulouse gebracht; hij rende er bij aankomst weg, kwam in een opgebroken straat terecht, werd door een kogel geraakt, rende verder, viel over een hoop stenen en werd opnieuw gegrepen.

Enkele dagen later zat hij in de gevangenis te Haaren opgesloten waar zich ook de geheime agenten van het *Englandspiel* bevonden. Tijdens zijn verhoren kwam geen naam, geen adres over zijn lippen. Dat hij gespioneerd had, kon hij niet ontkennen. Hij werd eind juni '44 ter dood veroordeeld, maar het vonnis werd niet uitgevoerd: als *Nacht-und-Nebel*-gevangene¹ werd hij naar Duitsland gebracht waar hij in de gevangenis te Hameln belandde en later in een tot die gevangenis behorende steengroeve; hij overleefde de oorlog.

★

De groep die de Jonge van maart af om zich verzameld had, bestond grotendeels uit vrienden van hem uit zijn geboorteplaats Dordrecht die weer hun eigen vrienden meebrachten. Er waren nogal wat gereformeerde studenten onder. Een van die studenten, J. A. van Arkel, was door de Jonge als zijn opvolger aangewezen en aan deze waren dan ook de telefoniezender en de code ter hand gesteld, maar met die zender viel opnieuw niets te beginnen. Dat was jammer, want de groep die zich van juli tot oktober in hoofdzaak moeite gegeven had, de Jonge te helpen bij zijn pogingen om Nederland te verlaten, concentreerde zich na zijn vertrek weer op het spionagewerk. Spoedig raakte zij van Arkel en de zender kwijt. Na de arrestatie van Nel Lind slaagde een verraadster, Annie van Leeuwen, er namelijk in, in de 'Fiat Libertas'-groep door te dringen en wij moeten wel aannemen dat het

¹ In een vrij groot aantal gevallen werden gevangenen die ter dood veroordeeld waren, niet geëxecuteerd maar weggevoerd met de bepaling dat van Nederland uit geen contact met hen mogelijk zou zijn – de betrokkenen verdwenen dus als het ware 'in *Nacht und Nebel*'. De meeste van deze Nederlandse *Nacht-und-Nebel*-gevangenen kwamen in het concentratiekamp Natzweiler in de Elzas terecht.